

Ukážka 1

Július Barč -Ivan – Matka

(úryvok)

MATKA: Sadni si. Ustatý budeš po veľkej ceste. Si doma.

PALO: Doma? Brat, my sme si ani ruku nepodali. Neprivítal si ma a neviem, či ma prijmeš? Ja som tu nič. Ty si pán.

MATKA: Ako by ťa neprijal. Brat brata.

JANO: Nech sa neozývajú, keď sa mňa spytuje.

PALO: Tvrď si.

JANO: Čakanom narábam.

PALO: I ja. Ale iba ruky mám tvrdé od neho.

JANO: **Lekcie** si mi prišiel dávať?

PALO: No! Ale ani prosiť nebudem. Ak nieto pre mňa miesta, nájdem si u kamaráta.

1. Tretia Paľova replika v ukážke 1 má skrytý význam. V ktorej z uvedených možností je najlepšie vyjadrený význam tejto repliky?

- (A) Čakan mal veru tvrdú rukoväť. (B) A stuhli mi od práce svaly.
(C) Ale zostali mi z neho mozole. (D) Srdce mi však nestvrdlo.

2. Ktoré z nasledujúcich tvrdení vyplýva z ukážky 1?

- (A) Matka mala troch synov.
(B) Matka sa nepotešila Paľovmu príchodu.
(C) Paľo a Jano mali medzi sebou konflikt.
(D) Paľo už nechcel pracovať s čakanom.

3. Ktoré slovo z vety Brat, my sme si ani ruku nepodali. nemôže plniť funkciu vetného člena ?

- (A) brat (B) ruku (C) my (D) ani

4. Napíšte jedno antonymum k slovu kamarát.

5. Utvorte genitív plurálu zvýrazneného slova v ukážke 1.

6. Čo znamená frazeologizmus dávať lekcie v uvedenej ukážke?

- (A) ponúkať doučovanie (B) ponúkať pomoc v domácnosti
(C) poskytovať právnu radu (D) poskytovať poučenie

7. Napíšte schému združeného rýmu.

8. V ktorej možnosti sú správne určené všetky charakteristiky zvýrazneného slova z vety: Čakanom narábam.

- (A) podstatné meno, vlastné, konkrétne, mužský rod, sg., I., dub
- (B) podstatné meno, všeobecné, abstraktné, mužský rod, sg., I., stroj
- (C) podstatné meno, látkové, konkrétne, mužský rod, sg., L., stroj
- (D) podstatné meno, neživotné, konkrétne, mužský rod, sg., I., dub

9. Napíšte nominatív sg. od slova mozole.

10. Do akého literárneho druhu patrí ukážka 1?

Ukážka 2

Miguel de Cervantes de Saavedra – Dômyselný rytier Don Quijote de la Mancha (úryvok)

Nie je tomu dávno, čo v istej dedine, v Manchi, žil rytier, jeden z tých, čo majú piku v stojane, starodávny štít, chudú kobyľu a poľovníckeho chrtá. V dome mal gazdinú, ktorej už minulo štyridsať, neter, ktorá ešte nemala dvanásť, a sluhu na poľnú i domácu prácu, ktorý sedlal kobyľu aj narábal záhradníckym nožom.

Náš rytier nemal ďaleko do päťdesiatky, bol statnej postavy, v tele suchý, v tvári chudý, veľký ranostaj a priateľ poľovačky. Volal sa Quijano. Tento rytier oddával sa vo svojich voľných chvíľach čítaniu rytierskych románov, a to tak horlivo a s toľkou záľubou, že takmer celkom zabudol na poľovačky, aj na spravovanie svojho majetku. A jeho náruživosť a spochabenosť zašli až tak ďaleko, že odpredal veľa **jutár** rolí, aby si mohol kúpiť rytierske romány na čítanie. Nanosil do svojho domu zovšadiaľ všetky romány, aké len mohol dostať.

11. Ktorý slohový postup prevláda v druhom odseku ukážky 2?

- (A) opisný (B) rozprávací (C) výkladový (D) úvahový

12. Rytier de la Mancha, hlavná postava románu, je v ukážke 2 vykreslený ako:

- (A) vášnivý čitateľ poézie. (B) naivný rojko.
(C) víťaz rytierskych turnajov. (D) zaľúbený šuhaj.

13. V podčiarknutej časti vety: Náš rytier bol statnej postavy. sa nachádza:

- (A) príslovkové určenie času. (B) nezhodný prívlastok.
(C) nepriamy predmet. (D) zhodný prívlastok.

14. V ktorej možnosti je gramatická chyba?

- (A) Hont je v juhozápadnej časti Stredného Slovenska.
(B) Malebné Štiavnické vrchy sú vyhľadávané turistami.
(C) Janko Kráľ bol najrevolučnejším štúrovcom.
(D) Viacerí autori študovali v Kláštore pod Znievom.

15. Premeňte nasledujúcu dvojčlennú vetu na jednočlennú.

Celá dedina je zaviata snehom.

16. V ktorej z možností sú všetky slovné spojenia napísané správne?

- (A) pribitá na múr, zívať prázdnotou, dobívať uhlie, dobíjať palicou
(B) pribyť na múr, zívať prázdnotou, syčiaca para, dobívať uhlie
(C) dobíjať palicou, dobývať uhlie, syčiaca para, sipiaca para
(D) dobývať uhlie, sičiaca para, sypiacia para, zývať prázdnotou

17. V ktorej z možností je správne charakterizovaný literárny žáner, ktorý sa spomína v ukážke 2?

(A) Je to rozsiahly epický žáner, v ktorom vystupuje veľa postáv, ktoré sa však v diele nevyvíjajú.

(B) Je to rozsiahly epický žáner, v ktorom vystupujú hlavné a vedľajšie postavy a len vedľajšie postavy sa vyvíjajú.

(C) Je to rozsiahly epický žáner, v ktorom vystupujú hlavné a vedľajšie postavy, postavy vstupujú do diela nevyformované.

(D) Je to kratší epický žáner, v ktorom vystupujú hlavné a vedľajšie postavy, len vedľajšie postavy vstupujú do diela nevyformované.

18. Správne doplň nasledujúcu definíciu: _____ je krátky výrok, ktorý výstižne charakterizuje životnú skúsenosť ľudí z pozorovania prírody.

19. Zvýraznené slovo v ukážke 2 je:

(A) historizmus (B) nové slovo

(C) odvodené slovo

(D) slangové slovo

20. Akým slovotvorným postupom vzniklo slovo oddával ?

(A) skladanie (B) odvodzovanie

(C) spájanie

(D) skracovanie

Ukážka 3

Valér Mikula a kol. autorov – Slovník slovenských spisovateľov

ŠTÚR Karol, 25. 3. 1811 Trenčín – 13. 1. 1851 Modra, básnik, prekladateľ, profesor a rektor na evanjelickom gymnáziu v Modre, neskôr farár v Modre. Brat L. Štúra. Prvé básne, ktoré uverejnil v almanachu Plody (1836), sú formálne i obsahovo spojené s antikom. Zbierka Ozveňa Tatry (1844) má časť lyrickú (Zpěvy) a epickú (Pověsti). Lyriku naplňajú pochmúrne nálady, smútok nad postavením národa. V básni Slza autor vyslovuje svoj žiaľ ústami matky Slávy, plačúcej nad osudom svojich detí. Epika spracováva povesti a balady o slovenských hradoch. Štúra básnicky formovala poézia K.H. Máchu (1810- 36), preto bol jedným z priekopníkov slovenského romantizmu. Jeho Dlouhá chvíle je prvou básňou, prinášajúcou subjektívne pocity svetabôľu.

Literatúra: Pišút, Milan. Počiatky básnickej školy Štúrovej, 1938, s. 100 – 23; Hurban, Jozef Miloslav. Životopisy a články, 1973, s. 23 – 46, 244 – 55; Gombala, Eduard. Karol Štúr a Karel Hynek Mácha, SL 1977, č. 5.

21. Ktoré z uvedených tvrdení vyplýva z ukážky 3?

- (A) Karol Štúr sa narodil v Modre a v celej svojej básnickej tvorbe sa obsahovo aj formálne inšpiroval antikom.
- (B) Karol Štúr bol slovenský básnik, ktorý je vďaka svojej dramatickej tvorbe považovaný za priekopníka slovenského romantizmu.
- (C) Karol Štúr sa inšpiroval lyrikou K. H. Máchu a vo svojej básni Slza dáva nádej slovenskému národu.
- (D) Karol Štúr sa narodil v Trenčíne a v jeho tvorbe dominuje lyrická poézia naplnená smútkom nad postavením a osudom slovenského národa.

22. V ktorej možnosti sú správne uvedené povolania Karola Štúra?

- (A) lyrik, tlmočník, evanjelický kňaz, profesor
- (B) básnik, učiteľ, katolícky kňaz, prekladateľ
- (C) profesor, básnik, evanjelický kňaz, prekladateľ
- (D) historik, pedagóg, evanjelický kňaz, tlmočník

23. V ktorom roku bola kodifikovaná spisovná slovenčina?

- (A) 1847 (B) 1843 (C) 1845 (D) 1848

24. V ktorej možnosti sú všetky slová napísané pravopisne správne?

- (A) Slovenská vláda, Trenčiansky hrad, modranské víno, katolícke gymnázium
- (B) štúrovská poézia, slovenský národ, Trenčiansky hrad, modranské víno
- (C) Modranské gymnázium, štúrovská poézia, slovenský národ, trenčiansky hrad
- (D) bratislavské lýceum, Slovenský národ, štúrovská poézia, Slovenská vláda

25. V ktorom z uvedených druhov kníh by ste hľadali text z ukážky 3?

(A) slovník cudzích slov	(B) životopisný román
(C) spomienky	(D) encyklopédia

26. Akým jazykovým štýlom je napísaná ukážka 3?

27. Napíšte skloňovací vzor podčiarknutého slova v ukážke 3.

28. Na základe informácií uvedených v ukážke napíšte meno a priezvisko v poradí ďalšieho slovenského spisovateľa, ktorému je v Slovníku slovenských spisovateľov venované samostatné heslo.

29. V ktorej z možností nie je odborné slovo :

(A) almanach Plody	(B) formálne a obsahovo
(C) lyrická a epická	(D) jeden z priekopníkov

30. Vyberte možnosť, v ktorej sú správne určené vetné členy a v správnom poradí uvedenej vety: *Teplý vietor prináša medovú vôňu kvitnúcej pohánky.*

- (A) zhodný prívlastok, podmet, prísudok, zhodný prívlastok, priamy predmet, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok
- (B) zhodný prívlastok, podmet, prísudok, zhodný prívlastok, nepriamy predmet, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok
- (C) zhodný prívlastok, podmet, prísudok, zhodný prívlastok, priamy predmet, zhodný prívlastok, priamy predmet
- (D) zhodný prívlastok, podmet, prísudok, zhodný prívlastok, nepriamy predmet, zhodný prívlastok, priamy predmet

ODPOVEĎOVÝ HÁROK
Slovenský jazyk a literatúra
2. 5. 2024

Kód žiaka

	Odpoveď	Body
1.	D	
2.	C	
3.	D	
4.	Nepriateľ	
5.	lekcií – pravopisne správne	
6.	D	
7.	AABB	
8.	D	
9.	mozol'	
10.	dráma	
11.	A	
12.	B	
13.	D	
14.	A	
15.	Celú dedinu zavialo snehom.	
16.	C	
17.	C	
18.	pranostika	
19.	A	
20.	B	
21.	D	
22.	C	
23.	B	
24.	B	
25.	D	
26.	odborný, náučný	
27.	stroj	
28.	Ľudovít Štúr	
29.	D	
30.	A	

Počet bodov:

/30

Počet percent

Hodnotili: